

Inkludering?

Terje Dypfest

Seniorrådgiver Oppvekst- og utdanningsavdelingen



Fylkesmannen i Nordland





«Lærere og skoleledere må forstå at det ikke går noen grense for inkludering, det handler om holdninger og handlinger»

Thomas Nordahl



Inkluderende barnehage- og skolemiljø

Et systemorientert perspektiv

Gullstandarden

Hvordan vi kan identifisere barn som ikke har det trygt og godt på skolen?

Hva er våre (de voksnes) oppgaver og ansvar?

Hvilke utfordringer har vi på vår arbeidsplass?



Et systemorientert perspektiv

- relasjonen mellom lærer og elev
- relasjonen mellom elever
- klassens læringsmiljø
- klasseledelse
- elevforutsetninger
- regler og konsekvenser, også rutiner/strukturer i hverdagen
- samarbeid mellom skole og hjem





Salamancaerklæringen

«Å være inkludert vil si å delta i skolens læringsfellesskap sammen med alle de andre elevene. Dette innebærer at den enkelte elev opplever sosial tilhørighet og sosialt fellesskap med jevnaldrende, samtidig som opplæringen er tilpasset evner og behov slik at eleven lærer og utvikler seg både menneskelig og faglig.»



Tre former for inkludering (udir.no)

Faglig inkludering innebærer at elevene deltar aktivt i et faglig fellesskap.

Sosial inkludering innebærer at elevene er sosialt aktive, har venner og er i positivt samspill med sine jevnaldrende.

Psykisk inkludering er uttrykk for hvordan den enkelte elev opplever sin situasjon på skolens ulike arenaer.



To påstander

«Vi har ikke kompetansen vi trenger for å finne barna som ikke er inkludert»

«Det kommer som lyn fra klar himmel. Hen er helt uforutsigbar»



En mulig tilnærming for å identifisere

Forventningene vi uttrykker til barna gjennom regler, rutiner og verbalt i situasjonen, men også underliggende eller underforståtte forventninger

I hvor stor grad barnegruppa eller det enkelte barn lever opp til våre forventninger



De voksnes ansvar og oppgaver

- Å inkludere andre i aktivitet, i en gruppe
- Bli inkludert av andre i en aktivitet eller en gruppe
- Et miljø som virker inkluderende
- Legge til rette for at barn inkluderer andre barn i aktivitet, i en gruppe



Når barn ikke har det bra i skolehverdagen

Mangelsituasjon

Analyse og forståelsesramme

Problemformulering

Kan det være slik at måten vi tenker og snakker om et problem har betydning for hvilke løsningsalternativer vi ser?

Tiltak

Evaluering og justering



Støtte og hjelp fra voksne

Tilsyn

Planlegging og forberedelse

Involvering

«Bry seg og reagere med undring»



Hvorfor feiler vi med inkludering?

Ser vi ikke at et barn ikke er inkludert?

Bagatelliserer vi?

Vet vi ikke hva vi kan gjøre med situasjonen?

Mangler vi en felles forståelse av hvorfor inkludering er viktig?



Jeg lekte med tanken. Det var den jeg lekte mest med. Jeg hadde ingen andre å leke med.

- Lars Saabye Christensen

Hva kjennetegner et inkluderende barnehage- /skolemiljø?



Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Passive voksne

Felles holdninger i personalgruppa

Våre holdninger til elever som utfordrer oss.

Felles forståelse for hva inkludering/utestengning er.

Felles elevsyn hos alle ansatte.

Nok voksne for å kunne se og imøtekomme alle.

Forstå reaksjonsmønster

Manglende kompetanse som uttrykker seg gjennom holdninger

Kompetanse



Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Felles forståelse

For få voksne og tid.

Dårlige holdninger blant de voksne

Modige voksne

vi velger å se bort, forklare det hele på andre måter - håper at det går over

Alle jobber likt. Felles oppfatning av hva inkludering er. De ansatte må like og tåle alle barna.

Selvopptatte voksne

Å vite hva hver enkelt trenger for å bli inkludert. Å se på opprettholdende faktorer fremfor barnet/eleven.

Relasjoner, voksen-barn og voksen-voksen.

Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Felles forståelse i kollegiet. Veiledning. Tid til refleksjon. Nok voksne.

Få voksne, mange elever. Kan ikke være 100% tilstede i alle situasjoner.

Individets oppfattelse av egen situasjon
Relasjoner
Forståelse

Vi trenger et felles kompetansegrunnlag hos alle som arbeidet på skolen/i barnehagen på temaet.

Relasjonskompetanse

Hvorvidt vi voksne klarer å være det barna trenger i møtet med dem.

Når barn selv ikke vil være med

Noen voksne synes det er vanskelig å se barnet bak atferden. Atferden blir barnet, og da kan det bli vanskelig å vise st du bryr deg om barnet. Barn føler om det du sier er oppriktig og sant.

Ikke 'våre elever', men 'dine' og 'mine'.



Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Ikke nok profesjonelle voksne

At vi ikke ser de som ikke føler seg inkludert

Manglende kompetanse

Passive voksne

Voksenstandard Elev-, barnesyn Mangler undrende og undersøkende voksne.

Felles forståelse og passive voksne.

Vi klarer ikke være i alle "situasjoner" samtidig (nok øyne) Forskjellige krav og forventninger til barna - felles forståelse

Hvordan vi forstår og møter elevene, for å inkludere og involvere, og ikke ekskludere ut av («det normale») fellesskapet.

Hvordan vi kan trene på å agere så likt som mulig i hele personalet i tilnærmede situasjoner

Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Å se alle, felles elevsyn og forståelse i personalet

At vi møter elever med utfordringer vi ikke har kompetanse på, vi er usikre på hvordan vi bedt mulig skal jobbe inkluderende på

Voksne som er tilstede Kunnskap Ressurser
Holdninger til barn som utfordrer oss
Organisering

Holdninger hos de voksne. Lave forventninger til hva elevene kan klare.

Vi tror vi kan det, men når saker kommer opp er det sikkert krevende, vanskelig og vi er kanskje feig. Det er enklest med det vi ikke ser.

Kommunikasjon, gode observasjoner, at vi ikke ser

Å ha voksne som lytter til barna på ordentlig, og ha sensitive voksne som er oppmerksomme på små nyanser med store konsekvenser.

Lite bevissthet hos voksne

At alle voksne er involverte og oppdaterte. Alle elevene er våre elever.



Hva er våre største utfordringer med å inkludere alle?

Å få de voksne til å involvere seg, og forstå hvor viktige jobb de har.